

El llenguatge

La fruita

13/IX/1979

El substantiu fruit és un mot de la terminologia botànica, usat també, en sentit figurat, en altres casos d'aplicació. En canvi, fruita és un mot que pertany exclusivament al vocabulari de l'alimentació. El Diccionari Fabra defineix aquest darrer terme, fruita, dient «fruit comestible». Com és sabut, incloem en el concepte de fruita alguns productes que no són pròpiament fruits, com és ara les maduixes. Aquesta definició del nostre diccionari normatiu no seria, doncs, ben exacta, si no fos que en l'article fruit s'indica explícitament que, per analogia, aquest nom vol dir, també, «peduncle, receptacle, etc, acresent més o menys carnos i sovint comestible».

Cal distingir clarament, doncs, entre el fruit (usat sovint en plural) i la fruita (mot al qual escau més aviat la forma del singular).

Tots els arbres fan fruit però només uns quants fan fruita: són els arbres fruiters. El llenguatge popular i espontani, referint-se al producte alimentari, usa exclusivament la forma fruita: Menja molta fruita, Li agrada la fruita, La fruita cada dia és més cara. En canvi, els publicistes que davant les quartilles o els holandesos perden l'espontaneïtat del llenguatge parlat, recorren alguns cops a la forma fruit, i són capàços d'escriure frases tan artificioses com «Vam menjar alguns fruits», o «Hem comprat uns quants fruits», en lloc de les tan habituals i quotidianes Vam menjar una mica de fruita i Hem comprat un poc de fruita.

El català no disposa, com el castellà, d'un verb procedent del mot llatí que volia dir «fruit», és a dir, «disfrutar», el qual, òbviament, hauria revestit una altra forma en la nostra llengua.

Disposa, en canvi, del que prové del verb originari llatí, fruir, l'ús del qual, així com del seu equivalent gaudir, ha reculat davant la concurrència del castellanisme «disfrutar». Els escriptors usen encara el verb fruir però alguns obliden o ignoren el seu tractament sintàctic. Diuen, per exemple, «No vaig poder fruir-lo», és a dir, «No vaig poder fruir l'estiu». Però fruir és un verb intransitiu.

Cal dir No vaig poder fruir de l'estiu, que es redueix a No en vaig poder fruir.

Albert Jane